

Република Српска
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Сенат Универзитета

Број: 05-1705/08

Дана, 17.07.2008. године

На основу члана 74. и 88. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број: 85/06 и 30/07) и члана 34. став (1) алинеја 5) Статута Универзитета у Бањој Луци, Сенат Универзитета на сједници од 17.07.2008. године,
доноси

ОДЛУКУ

1. **Др Гордана Илић** бира се у звање ванредног професора на предмету Менаџмент људских ресурса, на период од шест година.
2. Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Образложење

Универзитет у Бањој Луци на приједлог Научно-наставног вијећа Економског факултета расписао је дана 21.11.2007. године Конкурс за избор наставника за наставни предмет Менаџмент људских ресурса.

На расписан Конкурс пријавио се само један кандидат и то: др Гордана Илић

Наставно-научно вијеће Универзитета у Бањој Луци на 119. сједници одржаној 07.02.2008. године, на приједлог Научно-наставног вијећа Економског факултета, образовало је Комисију за писање извјештаја за избор наставника у одређено звање. Комисија је припремила писмени извјештај, предложила да се изврши избор као у диспозитиву ове Одлуке и исти доставила Научно-наставном вијећу Економског факултета на разматрање и одлучивање.

Научно-наставно вијеће Економског факултета у Бањој Луци на сједници одржаној 15.05.2008. године констатовало је да кандидат др Гордана Илић испуњава у цјелости услове и утврдило приједлог да се др Гордана Илић изабере у звање ванредног професора на предмету Менаџмент људских ресурса, на период од шест година и исти доставило Универзитету у Бањој Луци ради даљег поступка.

Сенат Универзитета на сједници одржаној 17.07.2008. године утврдило је да је утврђени приједлог из претходног става у складу са одредбама Закона о високом образовању и Статута Универзитета.

Сагласно члану 74. Закона о високом образовању и члану 131. Статута Универзитета, одлучено је као у диспозитиву ове Одлуке.

ПРАВНА ПОУКА: Против ове Одлуке може се поднијети приговор Универзитету у Бањој Луци у року од 15 дана од дана пријема исте.

Достављено:

1. Факултету 2х,
2. Архиви,
3. Документацији.

Број:203-VIII-5/08

Бања Лука, 16.05.2008. године

На основу члана 131. Статута Универзитета у Бањој Луци, Научно-наставно вијеће Економског факултета, на сједници одржаној 15.05.2008. године, донијело је приједлог

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ

ПРИМЉЕНО: 21.05.'08	
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ
05-1705/'08	

О Д Л У К Е

I

о избору др **Гордане Илић** у звање ванредног професора на предмету **Менаџмент људских ресурса**.

II

Овај приједлог одлуке се упућује Сенату Универзитета на усвајање.

Предсједник Вијећа:

Проф. др Новак Кондић

Број:203-VIII-5/08

Бања Лука, 16.05.2008. године

На основу члана 131. Статута Универзитета у Бањој Луци, Научно-наставно вијеће Економског факултета, на сједници одржаној 15.05.2008. године, донијело је приједлог

О Д Л У К Е

I

о избору др **Гордане Илић** у звање ванредног професора на предмету **Менаџмент људских ресурса**.

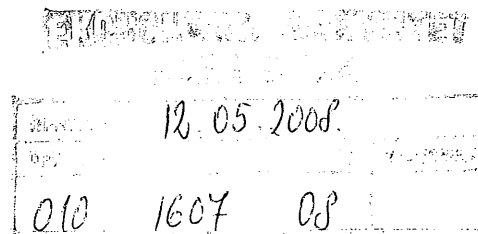
II

Овај приједлог одлуке се упућује Сенату Универзитета на усвајање.

Предсједник Вијећа:

Проф. др Новак Кондић

Универзитет у Бањој Луци
Економски факултет

На основу одлуке Наставно-научног вијећа/Сената Универзитета у Бањој Луци, број 05-56-1/2008. год. од 08.02.2008. године, именована је Комисија у саставу:

- Др Марко Шарчевић, ванредни професор, на предмету Менаџмент људских ресурса, Економски факултет Пале, предсједник,
- Др Здравко Тодоровић, ванредни професор, на предмету Економика предузећа, Економски факултет Бања Лука, члан,
- Др Шефкија Берберовић, profesor emeritus, редовни професор на предмету, Економика предузећа, Економски факултет Бања Лука, члан.

ИЗВЈЕШТАЈ

КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I ПОДАЦИ О КОНКУРСУ

Конкурс објављен:

Конкурс је објављен у дневном листу "Глас Српске" од 21.11.2007. године.

Ужа научна/умјетничка област:

Ужа научна област (предмет) је Менаџмент људских ресурса.

Назив факултета:

Економски факултет Бања Лука.

Број кандидата који се бирају:

Конкурс је расписан за једног кандидата.

Број пријављених кандидата:

На конкурс се пријавио само један кандидат.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТИМА

1. Основни биографски подаци

Име, средње име и презиме:

Гордана (Грозде) Илић

Датум и мјесто рођења:

Рођена 30.04.1953. године у Бањој Луци.

Установе у којима је био запослен:

Општински СУП Бања Лука

Центар служби Безбједности Бања Лука

Пољопривредни факултет Бања Лука

Висока школа за примијењене и правне науке Бања Лука

Звања/ радна мјеста:

Овлаштени радник

Шеф финансијске службе

Начелник материјално-финансијске службе

Финансијски директор

Доцент / универзитетски наставник

Ванредни професор/ универзитетски наставник

Научна/умјетничка област:

Друштвене науке - Економија

Чланство у научним и стручним организацијама или удружењима:

Члан је више струковних организација и удружења

2. Биографија, дипломе и звања

Основне студије:

Основне студије уписала школске 1980.године

Назив институције:

Економски факултет

Мјесто и година завршетка:

Бања Лука, 1986.године

Постдипломске студије:

Постдипломске студије уписала школске 1986.године

Назив институције:

Економски факултет

Мјесто и година завршетка:

Бања Лука, 1989.године

Назив магистарског рада:

"Организација пословодне функције у сложенем систему"

Ужа научна/умјетничка област:

Организација и управљање

Докторат:

Докторска дисертација је одбрањена на Универзитету у Новом Саду

Назив институције:

Економски факултет

Мјесто и година завршетка:

Суботица, 1997.године

Назив дисертације:

"Менаџмент у функцији економске ефикасности предузећа"

Ужа научна/умјетничка област:

Менаџмент

Претходни избори у наставна и научна звања (институција, звање и период):

Кандидат је изабран на Пољопривредном факултету у Бања Луци у сљедећим периодима:

- 28. септембар 1998.године доцент Организација и маркетинг
- 04. март 2002.године доцент Основи економије
- 11. јули 2003.године ванредни професор Менаџмент и маркетинг

3. Научна/умјетничка дјелатност кандидата

1. Радови прије последњег избора/реизбора

А. Научни радови до избора у звање доцента

Референце међународног нивоа (чл.33 Правилника радови у часопису међународног значаја Рн₁₅):

- **Илић Гордана:** Менаџмент – пословна филозофија и економска стратегија, часопис Директор Београд број 9/97., стр.17.
- **Илић Гордана:** Економске подлоге одлучивања и мјерења ефикасности пословних одлука, часопис Анали Економског факултета у Суботици, број 2. 1997.год. стр.191.
- **Илић Гордана:** Менаџмент у функцији економске ефикасности предузећа , докторска дисертација, Економски факултет Суботица, 1997.год.

- **Илић Гордана:** Еколошки менаџмент, часопис Ecologica Београд, стр. 196.
- **Илић Гордана:** Кресојевић М.: Модел стратегије развоја и заштите пољопривреде у функцији ревитализације села, Југословенски научни скуп "Ревитализација села '95", Агрономски факултет Чачак, 1995.год., стр.127.
- **Илић Гордана:** Кресојевић М.: Ревитализација сеоског подручја општине Бања Лука, Југословенски научни скуп "Ревитализација села '95", Агрономски факултет Чачак, 1995.год.,стр.495.

Референце националног нивоа (чл.33 Правилника радови у часопису националног значаја Р_{Н16}):

- **Илић Гордана:** Организација пословодне функције у сложеном систему, магистарски рад, Економски факултет Бања Лука, 1989.год.
- **Илић Гордана:** Маркетинг у функцији екологије, часопис Актуелности Бања Лука бр.3/97, стр.99
- **Илић Гордана:** Менаџмент – мотивација за остваривање економског успјеха, часопис Актуелности, бр.3/97, стр.99. Бања Лука.

На основу објављених 9 научних радова до избора у звање доцента индекс научне компетентности кандидата према Правилнику о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањој Луци је:

- Р_Н = 45

Р_{Н15} = 6

Р_{Н16} = 3

2. Радови послје последњег избора/реизбора

Б. Научни радови послје избора у звање доцента

Референце међународног нивоа (чл.33 Правилника радови у часопису међународног значаја Р_{Н8}):

Б. Крстић, **Илић Гордана:** The experiences of developed and developing countries in organising agricultural advisory services , Scientifical papers faculty of agriculture, vol XXXIV Temisoara, p. 347-354.

Р_{Н8}

Researches of the development of the advisory agricultural service in many developed and developing countries shonj that this institution has been established in Europe for 150 years, and in developed non-European countries for 100 years.

The concept of the service was explained through discussing its aims and tasks, property structure, professional categories of the staff, conditions that need to be fulfilled by experts,

demands to be met for successful performing of advisory activities, the needs of choosing new users of services and of adjusting the service to the characteristics of the users.

In its further development, the advisory service can expect significant changes under the influence of an increase in a level of education, improvement of material balances of agricultural products, an increase in people leaving jobs in agriculture and appearance of some unwanted effects of agricultural production on the environment.

Истраживањем развоја пољопривредног савјетодавства у већем броју развијених и земаља у развоју установљено је да ова институција има традицију дугу 150 година у Европи, а око 100 година у развијеним ваневропским земљама.

Концепција службе објашњена је разматрањем њених циљева и задатака, својинске структуре, категорија стручних кадрова у служби, услова које треба да испуњавају стручњаци, захтјева који треба да буду задовољени за успјешно обављање савјетодавне активности, начина избора корисника савјетодавних услуга и прилагођавања функционисања службе карактеристикама корисника услуга.

У даљем развоју савјетодавства могу се очекивати значајне промјене под утицајем повећања нивоа образовања пољопривредних произвођача, побољшања материјалних биланса пољопривредних производа, повећаног одлива становништва из пољопривреде и појаве нежељеног утицаја пољопривредне производње на околину.

Референце међународног нивоа (чл.33 Правилника радови у часопису међународног значаја РН₁₀):

Илић Гордана, Остојић, А., Роквић, Г.: Промјене у структури ратарске производње Републике Српске (БиХ), Зборник радова, XL знанствени скуп хрватских агронома са међународним судјеловањем, Опатија 2005, Ситограф д.о.о., Осиек, стр. 79-81.

РН₁₀

Расположива пољопривредна површина Републике Српске износи 999.744 ха, што је око 0,68 ха по становнику. Овакав однос пољопривредних површина по становнику сврстава РС у сами врх у Европи. Поред нивоа обрадивих површина по становнику предност ове врсте производње је и количина засијених површина у односу на расположиве пољопривредне површине. Обављеним истраживањем ратарске производње у периоду 1996-2002. год., установљено је да највеће учешће у структури засијаних површина имају житарице 67 %, док је најмање заступљено индустријско биље 1,5 %. Ратарску производњу карактерише традиционална, конвенционална структура усјева која је условљена потребама домаћег тржишта и још увијек недовољно развијене агропрераде. Слабост ратарске производње представља константан пораст броја власника газдинстава праћен уситњавањем величине посједа.

Крстић, Б., Смиљич, С., **Илић Гордана**, Остојић, А.: Менаџмент и

књиговодство сељачког газдинства, Зборник радова, XL
знанствени скуп хрватских агронома са међународним
судјеловањем, Опатија 2005, Ситограф д.о.о, Осијек, стр.
87 – 89.

РН₁₀

У раду који представља скраћену верзију ширег знанствено-истраживачког пројекта, однос менаџмента и књиговодства на сељачком господарству разматра се првенствено са аспекта потребе побољшања конкурентности пољопривредних производа и сељачког господарства као цјелине. Пошто су дефинирани принципи на којима се заснива и књиговодство разрађен је његов концепт, конструирано је 13 књиговодствених образаца и објашњена техника њиховог попуњавања кроз процес који се састоји из пет фаза. Обрадом и анализом књиговодствених података показано је како се саставља биланца стања имовине господарства, обрачунавају пословни резултати господарства као цјелине и утврђују резултати производње појединих производа на бази обрачунских калкулација. Осим лога, објашњено је и како се из књиговодства могу добити додатне информације које се односе на ефикасност искориштавања фактора производње, оправданост набавке нових основних средстава, оцјену квалитете примјењених организацијско-технолошких рјешења и обраду специфичних случајева у евидентирању и анализи података. Концепт књиговодственог система и анализе података сељачког господарства на коме су заступљене све гране пољопривредне производње и извјесни дораде и прераде производа. Подаци за модел обухваћају пословну годину у цјелини и њено повезивање са претходном и сљедећом годином у производном и финансијском смислу. Тиме је модел доведен у блиску везу са реалним стањем пољопривредне праксе.

Илић Гордана, Остојић, А., Роквић, Г.: Агробизнис менаџмент у еколошкој
производњи хране, Зборник радова, 41. хрватски и 1. међународни
знанствени симпозиј агронома, Опатија 2006, Ситограф, Осијек,
стр. 51-53.

РН₁₀

Агробизнис еколошке производње, прераде и промета је систем који подразумијева производњу квалитетне и безбједне хране па фармерским газдинствима, задругама и агропредузећима. Обавеза агробиизнис менаџмента је да ефикасно организује одређени еколошки систем производње и да на рационалан и економичан начин интегрише све фазе од еколошких услова производње, прераде и промета до потрошње. Специфична је улога менаџера у еколошком агробиизнису. То је послован човјек који успјешно планира, организује, води и контролише послове у пољопривреди, преради и промету хране и услуга у оквиру различитих система еколошке агропроизводње, чија је специфичност контрола од њиве до трпезе.

Посебност агробизниса у еколошкој производњи је у различитим системима еколошке, одрживе производње хране, за које је неопходно примјењивати прописане стандарде и системе контроле. Овим се купцу нуди квалитетан, безбједан и контролисан производ у свим фазама од услова производње до потрошње, уз минимизирање трошкова и максимизирање профита.

Референце међународног нивоа (чл.33 Правилника радови у часопису међународног значаја РН₁₅):

Илић Гордана: Економија заштите животне средине, Ecologica бр. 6. посебно издање Београд - Бања Лука, 2000.год., 189-192.

РН₁₅

Циљ свих економских активности представља очување услова за опстанак човјека на земљи, што у ширем контексту подразумева побољшање стално растућих потреба окружења за нивоом квалитета животне средине.

Наш привредни систем је отворен за приватну иницијативу и дјеловање тржишних законитости, што представља битан услов развоја економије и њеног укључивања у свјетску привреду. При томе политика заштите животне средине може представљати подстицај развоја, а може бити и његов лимит. Да не би дошло до раубовања природних ресурса на штету будућих генерација, као и до нелојалне конкуренције међу предузећима, потребно је одредити политику системске заштите природне средине.

Дјелујући на тржишту предузеће мора да покуша пронаћи некакву средњу мјеру у тежњи ка ефикасном и економичном пословању уз очување природних ресурса.

Нашој држави потребна је систематска заштита околине, те је потребно усвојити стратегију и инструменте ове дјелатности ради неутрализације оних активности које нарушавају еколошке вриједности. Неопходност овог става потребна је кад се зна да најразвијеније земље свијета прихватају економски приступ у заштити животне средине.

У будућем развоју, посебно технологије, захтјев ће се све више постављати на оптималном задовољењу квалитета живота, а не на максимализацији економске ефикасности.

Тежиште је стављено на однос између економије и екологије у привредном развоју.

У досадашњем друштвено-економском развоју привреде тежиште усмјерења кретало се ка повећању економске ефикасности производње, занемарујући очување квалитета животне средине и мјере заштите. На другој страни присталице заштите животне средине залажу се за њено очување и заштиту.

Овакви опречни ставови довели су у неким случајевима и развојним фазама до конфликтног односа између економије и екологије. Степен несасгласности између економије и екологије условљен је у доброј мјери и нивоом развијености привреде. Како превазићи овај несклад и које мјере предузети питања су о којима се говори у овом раду.

Пејановић Р., Илић Гордана: Проблеми цена и финансирања пољопривреде,
часопис Агрознање, бр.3/2001, Бања Лука, стр.178-
190.

*PH*₁₅

Проблем цена и финансирања пољопривреде у домену је економске улоге државе. Економска улога државе своди се, по правилу, на различите облике интервенционизма. При томе је аграрни интервенционизам последица специфичности пољопривредне производње. Аграрни интервенционизам мора почивати на јасним циљевима. Посебно је значајно да се успостави смислен, рационалан и ефикасан систем аграрног интервенционизма, пажљиво изабери мјере и омогући праћење ефеката, за шта су развијене аграрне земље усавршиле одговарајућу методологију.

Уколико се жели убрзање раста пољопривредне производње, стабилнији услови привређивања као и експанзија извоза аграрних производа, неопходни су посебни финансијски аранжмани за аграрне производе, посебно за примарну пољопривредну производњу, која је највише платила цех и поднела терет досадашње државне политике. То, поред санације постојаћег тешког стања у пољопривреди Србије подразумева и развој модерних облика робне производње, посебно развој породичне фармерске производње, с обзиром на социо-економску и поседовну структуру газдинства.

Потребно је стварање стабилних услова привређивања и финансирања, подстицање програма бенефицираног кредитирања, прихватање елемената тржишног пословања, уз стимулативнију фискалну политику.

Нова државна политика треба у целини да промени однос према политици цена аграрних производа. Мора се имати у виду чињеница да досадашња политика државне конторле цена аграрних производа доводи до диспаритета и дезавуише тржиште. То отвара простор за арбитрарност, неслободу и принуду, а огроман број субјеката доводи се у исто време у положај пријемчивости за практично неограничену корупцију. Економска страна тога је пад мотивисаности и предузетништва, који су моторна снага економске активности.

Када контрола цена укине алокациону моћ и дистрибутивну функцију тржишта, онда на сцену ступају неке нетржишне, а то значи нужно неекономске, тј. политичке силе. Потискивање тржишта посредством контроле цена рашчишћава терен за политику принуде и административно спутавање развоја пољопривреде. За разлику од тога, слободна размена уз државно регулисање је тржишна игра са позитивним ефектом. Привредни субјекти овде добровољно и слободно улазе у економске трансакције и посредством тога побољшавају свој економски положај. Тиме се подстичу економска мотивисаност и предузетништво, без којих нема развоја пољопривреде.

Нови концепт политике цена и финансирања треба да се заснива, дакле и на државном интервенционизму, који треба да буде конструктиван и подстицајан, и на тржишним законитостима, које уводе конкуренцију, квалитет, и предузетништво. Управо онако како је то решено у економски развијеним земљама.

Крстић Б., **Илић Гордана**., Смиљић С.: Конкурентност пољопривредног газдинства и пословно одлучивање, 37. Знанствени скуп Хрватских агронома с међународним судјеловањем, Опатија 2001. стр. 75.

PH₁₅

Примјеном метода равнотежног односа цијена (еџилибриум прице ратио) на узорку од тридесет породичних пољопривредних газдинстава, разврстаних према величини у три групе, установљена је њихова конкурентност.

Показатељ конкурентности пружа одговор на два питања: а) које продајне цијене својих производа би требало да оствари посматрано газдинство да би могло да постигне једнак пословни резултат као газдинство – стандард, б) које продајне цијене својих производа посматрано газдинство може да поднесе, а да његов пословни резултат не буде нижи од резултата газдинства – стандарда.

У првом случају посматрано газдинство остварује нижу, а у другом вишу конкурентност у поређењу са газдинством - стандардом.

Одговори на постављена питања условљени су, између осталог, и избором показатеља којим се изражава пословни резултат, као и избором показатеља којим се изражава величина газдинства.

У овоме истраживању пословни резултати изражени су помоћу економичности производње, дохотка по хектару обрадивог земљишта и дохотка по активном члану домаћинства. Величина газдинства изражена је помоћу површине обрадивог земљишта, вриједности укупне производње и вриједности основних средстава.

Б. Крстић, **Илић Гордана**, Б. Сорајић: Competitiveness of cattle production systems, Biotechnology in Animal Husbandry – Systems of animal breeding and economic of animal production at the beginning of the new millennium, vol 17, (5-6), Belgrade-Zemun, p. 141-146.

PH₁₅

Application of the model of balanced price ratio has enabled calculation of the competitiveness degree of four systems of cattle production. These systems are defined by the type of cattle production. Functioning of the system was observed in conditions without and with irrigation, on small and large agricultural household. The comparison has shown that the model 3 (fattening of young bulls 120-450kg) demonstrates the most favorable competitiveness if determined by net income. Model 2 demonstrates the most favorable competitiveness if determined by economical efficiency of production. On larger households all systems display more favorable competitiveness. Irrigation improves competitiveness of all systems if determined by net income per 1 ha of land under cultivation or per working hour.

Примена метода равнотежног односа цена омогућила је израчунавање степена конкурентности четири система говедарске производње. Ови системи дефинисани су типом говедарске производње. Функционисање система посматрано је у условима наводњавања и без примене наводњавања, на малом и великом газдинству. Њихово међусобно упоређивање показало је да систем обележен као модел III (тов јунади 120 – 450 кг) испољава најповољнију конкурентност ака се она изражава нето приходом. Модел II испољава најповољнију конкурентност кад се она изражава економичношћу производње. На већем газдинству сви системи показују повољнију конкурентску способност у односу на мало газдинство. Примена наводњавања побољшава конкурентност свих система ако се она изражава нето приходом по ха и радном часу.

Илић Гордана, Остојић, А.: Транзициони процеси у пољопривреди Републике Српске (БиХ), Научни скуп „Пољопривреда у транзицији“, Економика пољопривреде, Специјални број, бр. 3-4, 2004. Београд, стр. 341.

РН₁₅

Својинска и организациона трансформација пољопривредне у РС уско су повезани сегменти и подразумевају: подјелу великих комбината на мање профитабилне организационе цјелине; проналажење иностраних стратешких партнера за приватизацију државних пољопривредних комбината; изнајмавање модела дугогодишњег закупа комплекса државног пољопривредног земљишта, фарми и прерађивачких капацитета државних комбината; консолидовање и ажурирање евиденције о својинским односима, убрзање процеса реституције, измјена закона о насљеђивању, усклађивање и доношење прописа из домена производње, трговине и потрошње са прописима ЕУ.

На индивидуалном сектору је такође, нужно провести значајне мјере у правцу реструктурирања пољопривредних газдинстава. Креирање одговарајуће тржишне инфраструктуре представља један од основних елемената реформе (транзиције) пољопривредног и прехрамбеног система економија у транзицији каква је и РС. У оваквој констелацији снага примјењени модел ваучерске приватизације носи са собом бројне неизвјесности и дилеме.

У раду се анализира стање прије започињања процеса транзиције, процес транзиционих промјена и досадашњи домет процеса приватизације у сектору пољопривредне РС, као и перспективе развоја реформи.

Референце националног нивоа (чл.33 Правилника радови у часопису националног значаја РН₁₆):

Крстић, Б., **Илић Гордана**., Сорајић, Б.: Економски ефекти специјализације пољопривредне производње на породичним газдинствима
Агрознање, бр.3/2001, Бања Лука, стр.191-198.

РН₁₆

Концепт развоја специјализоване производње прихватила су многа газдинства у развијеним земљама. Он се у све већој мјери нуди и нашим газдинствима. Да би се добио јаснији увид у економску оправданост таквог концепта, разрадили смо у овоме истаживању четири модела породичног газдинства смјештеног у равничком подручју. Газдинство располаже са 20 ха ораничног земљишта и два радно активна члана домаћинства за рад на сопственом газдинству.

Услови функционисања појединих модела мијењани су симулацијом расположивог броја плаћених радника које газдинство може ангажовати у сезонским радним врховима, као и (не) могућности куповине додатне количине кукурузног зрна за исхрану стоке. Сваки од четири модела урађен је у једанаест варијанти. У првој варијанти дозвољено је слободно дјеловање инпут-оутпут односа, а у осталим је фаворизована специјализација на поједине линије производње у ратарству, повртарству, говедарству и свињарству.

Анализа модела показала је да, при датим односима цијена, оријентација газдинства на специјализовану производњу може да буде економски оправдана само ако је усмјерена на гајење поврћа, а у одређеним случајевима и на производњу прасади (тјелесне масе до 20 кг по прасету). У осталим случајевима оријентација на разноврсну производњу је погодније рјешење од специјализације.

Илић Гордана: Тржиште и менаџмент у пољопривреди Републике Српске,
часопис Агрознање, бр.1/2001, Бања Лука.,стр.176-185.

РН₁₆

У РС база пољопривредних ресурса је продуктивна, док је тржиште пољопривредних производа ограничено. Стога се извоз пољопривредних производа поставља као императив како за предузећа у приватном, тако и за предузећа у државном сектору. Да би наши производи имали потребан квалитет и били конкурентни на страном тржишту, неопходно је да пољопривредна предузећа буду професионално вођена. Пословни менаџмент треба да организује вођење предузећа тако да она производе и пласирају оне производе који одговарају свјетским стандардима. Пословање пољопривредних произвођача у данашњим условима развоја привредног система у знатној мјери је усмјерено ка потребама тржишта. Домаће тржиште је ограничено, а база пољопривредних ресурса је продуктивна и РС има капацитете да производи вишкове намијењене за извоз већине пољопривредних производа. Извоз мора да буде одређено и за државни и за приватни сектор у пољопривреди, јер само конкуренцијом се може доћи до бољих и квалитетнијих производа намијењених за пробирљива свјетска тржишта. Извозити треба како на територију Федерације БиХ, тако и на територију осталих република бивше Југославије.

Поред класичних фактора производње као што су земљиште, рад и капитал, менаџмент као ефикасан метод управљања представља фактор који доприноси конкурентности и профитабилности предузећа у пољопривреди.

Примјена менаџмента, као ефикасног метода управљања у пољопривреди, значи усмјерити све пословне активности на много боље и правилније коришћење производних фактора и биогенетских потенцијала биљног и животињског поријекла. Ефикасан и одређен менаџмент може активирати резервне техничко-технолошке и биолошке потенцијале, те тако повећати профитабилност пословања предузећа у пољопривреди.

Илић Гордана: Маркетинг стратегија у савременом аграру, часопис Агрознање, бр.3/2001, Бања Лука, стр.199-206.

РН₁₆

Пословна стратегија предузећа обухвата утврђивање различитих начина за остваривање циљева предузећа. То је вјештина остварења циљева и адекватног реаговања на догађаје који утичу на пословну активност. Стратегија омогућава предузећу да рационално и благовремено одговори на промјене у средини у којој дјелује, односно у окружењу. Најважнија обавеза менаџмента у пољопривредном предузећу је развој неопходне и успјешне маркетинг стратегије.

Неминовност бржег увођења стратешког маркетинга у наш аграр је очигледна, без обзира на све неповољности у којима послују наши пољопривредни произвођачи. У односу на друге привредне дјелатности, пољопривреда је високоризична производна област. Зато је јасно да она чини живот неизвјесним оном ко се њоме бави. То је тако свуда у свијети, па и код нас. И управо због тога интегрално управљање производњом и маркетингом је кључ повећања добити и смањења ризика. Ако би се питали у чему је конкурентност неког агро предузећа, онда би увијек требали поћи од маркетинг стратегије која усмјерава и сигнализира могућност адаптације производње свим могућим промјенама.

Илић Гордана: Добром менаџеру ништа се не дешава случајно, часопис Манагер бр. 1/01 Бања Лука, стр.30-32.

РН₁₆

Скоро све пословне активности предузећа могуће је проучавати и анализирати са становишта теорије и праксе менаџмента као савременог и ефикасног метода управљања и руковођења. У суштини управљање пословним системима односи се на управљање ресурсима и тржишним односима, а у циљу остваривања рационалности елемената инпута и задовољења врло разноврсних потреба потрошача.

Основ менаџерског рада представља скуп мјера усмјерених на постављање одговарајућих циљева и доношење правовремених и ваљаних одлука које су предуслов за постизање адекватних пословних резултата, а тиме и бољег економског успјеха, који је остварив само преко добро осмишљене пословне политике.

Максимизирање профита, односно максимизирање економске ефективности (апсолутног мјерила успјешности) и ефикасности (релативног мјерила успјешности), примарни су циљеви власника пословних система. Значи, основни циљ менаџмента у пословним системима је економски, а то значи да и сви други циљеви морају бити у функцији економског циља, што подразумева максимизирање економских ефеката пословања.

За успјешно доношење пословних одлука у пословним системима неопходан предуслов је осмишљена стратегија пословања. Стратегија пословања одређује: производе и тржишта предузећа на којима ће учествовати; одређује како ће се производити; како ће се тржиште освојити; како ће се конкуренција ублажити, односно неутралисати, те како на најбољи начин остварити ефикасно пословање. Значи, менаџмент пословних система доноси циљеве, одређују стратегију и пословну политику што практично значи да води пословање како у самом систему, тако и система према окружењу.

Кристић Б., Илић Гордана:, Смиљић С.: Менаџерско одлучивање на основу истраживања конкурентности пољопривредног газдинства, часопис Агрознање, бр. 4/2001 Бања Лука, стр 133-142.

PH₁₆

Применом метода равнотежног односа цена на узорку од тридесет породичних пољопривредних газдинстава, разврстаних према величини у четири групе, установљена је њихова конкурентност. Показатељ конкурентности пружа одговор на питање по којој би цени посматрано газдинство могло да продаје своје производе да би достигло једнак финансијски резултат као газдинство-стандард. Овај се одговор разликује у зависности од избора показатеља којим се изражава пословни резултат, као и показатеља којим се изражава величина газдинства. У овоме истраживању пословни резултат је изражен показатељем економичности производње, нето приходом по хектару обрадивог земљишта и нето приходом по радно активном члану домаћинства. Величина газдинства изражена је помоћу површине обрадивог земљишта. Обрачунати равнотежни односи цена показују да, у већини случајева, групе већих газдинстава остварују повољнију конкурентност у односу на групу малих газдинстава ако се пословни резултат изрази показатељем економичности и дохотком по активном члану домаћинства. Али ако се пословни резултат изрази дохотком по хектару обрадивог земљишта, већа газдинства губе ту предност.

Анализом конкурентности тридесет породичних пољопривредних газдинстава, разврстаних у четири групе према критеријуму величине земљишног поседа, изведени су следећи закључци:

- У поређењу са малим газдинствима, групе већих газдинстава, по правилу, остварују повољнију конкурентност.

- У односу на групу најмањих газдинстава (око 7 ха обрадивог земљишта), већа газдинства (9-15 ха) могу продавати своје производе по нижој цени за 4-15 %, а да при томе остваре једнаку економичност као најмања газдинства.

- Одступање од општег правила представља кретање конкурентности кад се пословни резултат изрази нето приходом по хектару обрадивог земљишта. У том случају група малих газдинстава остварује најповољнију конкурентност. Групе већих газдинстава морају да продају своје производе по ценама за 14-37 % вишим да би оствариле једнак нето приход по хектару као група малих газдинстава.

Илић Гордана: Маркетинг менаџмент агроиндустријског предузећа, часопис
Агрознање, бр.3/2002, Бања Лука.,стр.191-200.

PH₁₆

У условима када је конкуренција на тржишту агроиндустријских производа све изражајнија и када тржиште дјелује све немилосрдније менаџмент агроиндустријског предузећа мора да креира маркетинг пословну оријентацију. То значи да произвођач своју пословну политику треба усмјерити ка потрошачу и у центар свога интересовања ставити потрошача и задовољење његових потреба. Тежиште пословне активности треба бити потрошач чијим задовољењем потреба се реализују производи на тржишту и предузеће остварује позитивне пословне резултате. Да би заживјела маркетинг концепција неопходно је да пољопривредна предузећа буду професионално вођена. Пословни, односно маркетинг менаџмент треба да организује вођење предузећа тако да она производе и пласирају онај асортиман производа који задовољава свјетске стандарде како у погледу квалитета, тако и осталих перформанси свјетског производа.

Пословање агроиндустријских предузећа у данашњим условима развоја привредног система неопходно је усмјерити ка потребама тржишта и задовољења потрошача. Будући да је домаће тржиште ограничено, а база пољопривредних ресурса продуктивна и има капацитете да производи вишкове намијењене за извоз већине пољопривредних производа, неопходно је креирање маркетинг пословне оријентације. Истина, досадашња примјена ове пословне оријентације у агроиндустријским предузећима је врло слаба, а разлози су бројни почев од специфичног карактера пољопривредне производње, преко непознавања предности ове оријентације у односу на производну и продајну, па до бојазни садашњих менаџера за стечене позиције, као и страх од предузетништва.

Менаџмент агроиндустријског предузећа треба да испита потребе и жеље купаца, одреди производну стратегију, утиче на побољшање дизајна производа, смањи цијену производа праћењем и ревидирањем производних трошкова, пронађе најподесније канале дистрибуције и предузме друге активности, ради унапређења пласмана и доприноса конкурентности и профитабилности предузећа. Дакле, маркетинг оријентација агроиндустријског предузећа је неминовност и питање је само како и на који начин увести ову развојну и профитабилну пословну оријентацију. Примјена менаџмента у агроиндустрији као ефикасног метода управљања значи усмјерити све пословне активности на много боље и правилније коришћење производних фактора и биогенетских

потенцијала биљног и животињског поријекла и тако повећати профитабилност пословања предузећа.

Илић Гордана: Менаџмент и трансформација великих пословних система у аграру, часопис Агрознање, бр.4/2002, Бања Лука.,стр.155-165.

PH₁₆

У раду се анализира трансформација великих пословних система са аспекта промјене својинских односа и управљачких права који утичу на промјену основних циљева пословних система.

Задатак менаџмента је да у процесу промјена реализује својинску трансформацију пословног система. Неопходно је омогућити постојање таквог привредног амбијента у коме ће пословни системи моћи успешно да функционишу.

Менаџмент пословних система у аграру састоји се од основних фаза интегралног управљачког процеса: планирање, организовање и контрола, које су усмјерене ка остваривању економских циљева пословног система, односно максимизирању економских ефеката пословања.

Успостављање тржишне економије утемељено је институционалним рјешењима која имају за циљ успостављање отворене и тржишне привреде. Битну претпоставку ефикасног развоја привреде, а самим тим и пољопривреде, представља успостављање таквих предузетничких облика који афирмишу идеју тржишне привреде.

У складу са интенцијама које условљава процес транзиције, потребно је извршити реструктурирање и трансформацију великих пословних система у власничком, управљачком и организационом домену. То је процес који се одвија у оквиру транзиције, гдје неминовно долази до преласка досадашњег система привређивања у нови, савремени тржишни систем привређивања.

Трансформација у области аграга је нужност изазвана објективним економским законима и потребом да се предузећа одрже у жестокој пословној конкуренцији. Они који заостају бивају немилосрдно економски кажњени и постају још више сиромашнији.

Својинско, управљачко и организационо реструктурирање великих пословних система у аграгу треба да уважи наслеђене организационе структуре конституисане на друштвеној и приватној својини. Концепт друштвене (државне) својине промовише и фаворизује "пољопривреду великог обима", а концепт приватне својине породично, специјализовано или мјешовито газдинство и то по структури дјелатности и извору прихода.

Трансформација предузећа у друштвеној својини услов је формирања ефикасних пословних система у аграру, која су конкурентна на домаћем и иностраном тржишту, са модерним менаџментом и савременом организационом структуром. Овај рад и има за тематику процес трансформације великих пословних система у аграгу са посебним акцентом на активну улогу управљачке структуре и пословног менаџмента.

Тржишни начин привређивања, предузетнички концепт размишљања и управљања предузећем тражи и одговарајући-нови приступ у грађењу нове организационе структуре предузећа. Интенција је да се путем организацине децентрализације предузећа, створи платформа за децентрализацију управљања, односно увођење савременог система менаџмента, а све у циљу веће ефикасности и ефективности пословања великих пословних система у аграру.

Илић Гордана, Остојић, А.: Маркетиншка оријентација предузећа у
агропривреди, Агрознање, 1/2004, Графомарк,
Лакташи

PH₁₆

Пољопривредна производња једна је од наших главних развојних шанси и има велико значење за укупан привредни развој. Производња хране је кључна димензија руралног становништва код нас.

Прихватање маркетинга у пословној оријентацији произвођача пољопривредно прехранбених производа код нас је веома споро. Бројни су разлози објективне, а и субјективне природе. Произвођачи, међу којима су најзаступљенија породична газдинства, затим крупна државна газдинства, а потом и задруге, морају прихватити маркетинг концепт пословања, у којем је у жижи интересовања потрошач који утиче на креирање обима и структуре пољопривредних производа.

Карактеристике маркетинг програма садржане су у чињеници да он треба да омогући оријентацију ка реалним потребама потрошача и ефикасан пласман производа на домаћем и иностраном тржишту.

Маркетиншки концепт предузећа, схваћен као економски процес, пословна концепција и пословна функција, омогућује менаџменту предузећа да ризик својих пословних одлука сведе на минимум.

У маркетиншкој оријентацији и управљачкој логици пословања произвођачи низом активности настоје да задовоље интерес потрошача и да истовремено достигну оптималне економске резултате пословања.

Илић Гордана, Остојић, А.: Маркетинг план као саставни дио бизнис плана у
агропривреди, Агрознање, 1/2004, Графомарк, Лакташи.

PH₁₆

Пољопривредна производња је врло сложен процес који свакодневно захтијева доношење важних одлука. Доношење ваљаних и правовремених одлука везано је уз посједовање вјештина, информација и знања. Развој породичних газдинстава у РС може ићи само преко прилагођавања пољопривредних газдинстава у нови тржишни систем, кроз праћење нових технологија и усвајање нових знања.

Маркетинг план, као технологија знања, је интегрални дио бизнис плана и један од његових најважнијих дијелова који се усредсређује на потрошаче и начине да се најбоље задовоље њихове жеље и потребе. То је план свих маркетинг активности у процесу стварања и испоруке потрошачима жељених производа и услуга. Врло је комплексан због тога што обухвата све инструменте маркетинг микса (производ, цијену, промоцију и канале дистрибуције), као и њихове поједине елементе. План маркетинг активности је производ процеса планирања, као фазе процеса управљања. Маркетинг планом се прецизирају планске акције у одређеном временском периоду ради остварења циљева маркетинг активности. Њиме се планирају све активности придобијања (освајања) нових и задржавања постојећих купаца, односно клијената предузећа. Маркетинг план представља важан документ пословања који описује пројекцију будућности одређене фирме. Ове странице пружају преглед смјерница према информацијама и знањима која би требао усвајати сваки пољопривредник уколико жели тржишно конкурентно и економски исплативо пословати.

Илић Гордана, Остојић, А.: Транзициони процеси у пољопривреди Републике Српске (БиХ), Економика пољопривреде, бр. 1, 2005. Београд, стр. 13-24.

РН₁₆

Транзиција је процес, чија је економска садржина прелаз (из нетржишне) у тржишну привреду. Економски смисао транзиције је да се системским променама постигне већа ефикасност у односу на постојеће (нетржишно или недовољно тржишно) стање. У савременим околностима, то се постиже одговарајућим структурним променама и успостављањем тржишног модела, односно, изградњом тржишних институција и механизма Крајњи ефекат тих промена је интеграција појединачних привреда, у светску привреду.

Прелаз у тржишну привреду је комплексан процес, који условљава покретање, управљање и подстицање више паралелних процеса који се морају одвијати симултано и/или у одређеним међусобно условљеним секвенцама.

Као једна од централних мјера транзиције је својинска трансформација привреде, а самим тим и пољопривреде, чији је кључни корак процес приватизације.

Својинска и организациона трансформација пољопривреде у РС уско су повезани сегменти и подразумевају:

- подјелу великих комбината на мање профитабилне организационе цјелине,
- проналажење иностраних стратешких партнера за приватизацију државних пољопривредних комбината,
- изналагање модела дугогодишњег закупа комплекса државног пољопривредног земљишта, фарми и прерађивачких капацитета државних комбината,
- консолидовање и ажурирање евиденције о својинским односима, убрзање процеса реституције, измјена закона о наслеђивању, усклађивање и доношење прописа из домена производње, трговине и потрошње са прописима ЕУ.

На индивидуалном сектору је такође, нужно провести значајне мјере у правцу реструктурирања пољ. газдинстава. Креирање одговарајуће тржишне инфраструктуре представља један од основних елемената реформе (транзиције) пољопривредног и прехранбеног система економија у транзицији каква је и РС. У оваковој консталацији снага примјењени модел ваучерске приватизације носи са собом бројне неизвјесности и дилеме.

У раду се анализира стање прије започињања процеса транзиције, процес транзиционих промјена и досадашњи домет процеса приватизације у сектору пољопривреде РС, као и перспективе развоја реформи.

Сорајић, Б., **Илић Гордана**: Значај производње духана у укупној производњи индивидуалних газдинстава Херцеговине, Агрознање, 3/2005, Графомарк, Лакташи.

РН₁₆

Општи друштвено-економски, и посебно, социјални значај производње духана у Херцеговини захтјева јасно одређивање његове улоге и значаја у укупној пољопривредној производњи индивидуалних газдинстава Херцеговине. Духан је производ који без већих инвестиционих улагања омогућује егзистенцију све већег броја незапосленог становништва проузрокованог процесом транзиције кроз коју пролази Босна и Херцеговина. У доходовном смислу, предност над осталим културама које се узгајају у Херцеговини духан има у: повољним педолошким условима, вишку радне снаге са веома ниским животним ставдардом (на ивици сиромаштва), традицији узгајања ове културе, могућности запошљавања радне снаге због интензивности рада као и осигураном пласману у предузећима за откуп и обраду духана.

Производњом духана на испитиваном подручју бави се 50-70% активног пољопривредног становништва. У вриједности откупа пољопривредних производа духан учествује са 60%, што говори о његовој водећој тржишној улози. У укупном доходку индивидуалних пољопривредних газдинстава, духан учествује са 43,90% што је далеко веће од осталих пољопривредних култура.

Илић Гордана, Мирјанић С., Остојић, А., Роквић, Г., Вашко, Ж.,: Директна продаја пољопривредних производа, Агрознање 4/2006, Графомарк, Лакташи, стр. 31 – 40

РН₁₆

На тржишту пољопривредно-прехранбених производа услови размјене знатно се мијењају. Понуда производа се повећава, а продаја цијена пада. Све оштрија конкуренција на домаћем тржишту, повећан увоз и потребе укључивања наше пољопривреде у свјетске економске интеграције, захтијевају од произвођача знатно већу

конкурентност њихових производа. Највећи дио тржишта ових производа преузеле су велике трговачке куће, које у односу на добављаче постављају све веће захтјеве: веће количине производа, стална набава, стандардни квалитет, функционално паковање, подршка реклами, те ниске цијене. Ове захтјеве не може испунити велики број домаћих произвођача, а највише су погођена сељачка газдинства. Стога је једна од могућности продаје примарних пољопривредних производа свакако и директна продаја, али на савремен начин.

На основу објављеног 21 научног рада послѣје избора у звање доцента број бодова кандидата за *научну дјелатност* (P_H) према Правилнику о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањој Луци је:

- $P_H = 106$

$$P_{H_8} = 1$$

$$P_{H_{10}} = 3$$

$$P_{H_{15}} = 5$$

$$P_{H_{16}} = 12$$

Прије и послѣје последњег избора број бодова за *научну дјелатност* (P_H) износи 151.

4. Образовна дјелатност кандидата

Образовна дјелатност послѣје избора у звање доцента

Универзитетски уџбеник:

Гордана Илић (2005): **ОСНОВИ МЕНАѢМЕНТА**, Графомарк, Лакташи, 266 страна.

На основу објављеног универзитетског уџбеника према Правилнику о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањој Луци број бодова за *образовну дјелатност* (P_O) је:

- $P_O = 6$

5. Стручна дјелатност кандидата

Стручна дјелатност послѣје избора у звање доцента

Пројекти

Мирјанић С., **Илић Гордана**., Остојић, А., Роквић, Г., Вашко, Ж.: Увођење новог модела субвенција, заштите и финансирања пољопривреде Републике Српске коресподентног са заједничком аграрном политиком Европске Уније, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, 2006.год.

Мирјанић, С., Роквић, Г, Вашко Ж., **Илић Гордана**, Остојић, А.: Заједничка аграрна политика и пољопривреда БиХ-РС, Агрознање 3/2006, Графомарк, Лакташи, стр. 89 – 100.

Pc₇

Вашко, Ж., Мирјанић, С., **Илић Гордана**, Остојић, А.: Политика подстицаја развоја пољопривреде у Републици Српској од 2000. до 2005. године, Агрознање 3/2006, Графомарк, Лакташи, стр. 101 – 110.

Pc₇

На основу реализованог пројекта и 2 стручна рада послје избора у звање доцента број бодова кандидата за *стручну дјелатност (Pc)* према Правилнику о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањој Луци је:

- Pc = 8

$$Pc_5 = 1$$

$$Pc_7 = 2$$

Укупан број бодова (165) кандидата за научну, образовну и стручну дјелатност према Правилнику о поступку и условима избора академског особља Универзитета у Бањој Луци приказан је у следећој табели:

Назив дјелатности	Укупан број радова	Укупан број бодова	Број радова прије последњег избора	Број бодова прије последњег избора
Научна	30	151	9	45
Образовна	1	6	-	-
Стручна	3	8	-	-
Укупно:	34	165	9	45

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ:

- ✧ Била је **предсједник комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације** мр Саве Смиљгића, под насловом „Теорија и пракса системског приступа пословном менаџменту у пољопривреди“, 2003. године.
- ✧ **Рецензент** је 2 (двије) објављене књиге:
- ✧ „Економика пољопривреде“, аутор проф. др Стево Мирјанић, Пољопривредни факултет Бања Лука, 2000. год., и

- ✧ „Трошкови и калкулације у пољопривредној производњи“, аутор доц. др Борко Сорајић, Пољопривредни факултет Источно Сарајево, 2006.год.
- ✧ У више мандата (три) обављала је функцију **продекана за финансије**.
- ✧ Била је **члан Савјета** Пољопривредног факултета у Бања Луци.
- ✧ Учествовала је на **више** (преко 20) **научних скупова**.

III ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ

На основу напријед наведеног може се закључити да кандидат проф. др **Гордана Илић** испуњава све потребне услове предвиђене Законом о високом образовању и Статутом Универзитета у Бањој Луци за избор у звање ванредног професора за наставни предмет **МЕНАЏМЕНТ ЉУДСКИХ РЕСУРСА**, јер посједује:

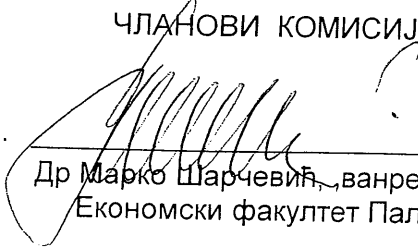
- научни степен доцента из области организације;
- један изборни период (5 година) у звању доцента;
- научни степен ванредног професора из области менаџмента,
- непун изборни период (4,5 године) у звању ванредног професора;
- предсједник комисије за оцјену и одбрану докторске дисертације;
- има укупно објављених 30 научних радова и једну књигу;
- индекс научно-стручне и образовне компетентности је 165 бодова;
- рецензент 2 (двје) објављене књиге;
- учешће у изради пројекта;
- способност за наставни и научни рад;
- способност да својим радом доприноси развоју струке;
- активности у раду стручних удружења.

Комисија предлаже Сенату Универзитета у Бањој Луци да проф. др Гордану Илић изабере у звање **ванредног професора за предмет МЕНАЏМЕНТ ЉУДСКИХ РЕСУРСА** на Економском факултету.

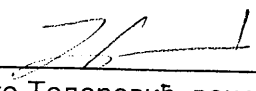
Бања Лука, априла 2008.год

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ :

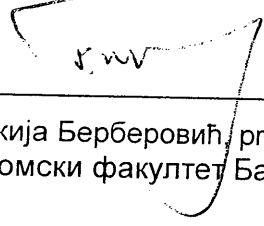
1.

Др Марко Шарчевић, ванредни професор
Економски факултет Пале

2.

Др Здравко Тодоровић, ванредни професор
Економски факултет Бања Лука

3.

Др Шефкија Берберовић, profesor emeritus,
Економски факултет Бања Лука